

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5MCdo/15/2013
Identifikačné číslo spisu:	1211218605
Dátum vydania rozhodnutia:	10.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1211218605.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Mgr. L. G. bývajúcej v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, IČO: 47 234 318, proti žalovanej Wüstenrot poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova 17, IČO: 31 383 408, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 17 C 144/2011, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. apríla 2013, sp.zn. 6 Co 222/2013 a rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 11.decembra 2012 č.k. 17 C 144/2011- 145, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznáva.

Odôvodnenie

Žalobkyňa sa podanou žalobou z 28. júla 2011 domáhala, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie bolestného vo výške 12 228 € a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 63 904,50 € s príslušenstvom. V žalobe uviedla, že 26. decembra 2008 v čase približne o 19.20 hod. došlo v B. k dopravnej nehode tak, že došlo k stretu cyklistky L. G. so zaparkovaným osobným motorovým vozidlom zn. Škoda Fabia Combi, EČV: B. vodiča P. U.. Pri dopravnej nehode žalobkyňa utrpela mnohopočetné závažné poranenia so zanechaním trvalých následkov, v dôsledku ktorých bola viackrát ústavne hospitalizovaná a musela sa podrobiť náročnej a bolestivej liečbe. Vznik úrazu bol riadne nahlásený žalovanej ako príslušnému poisťovateľovi. V súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou a následným ublížením na zdraví si žalobkyňa výzvou na plnenie a návrhom na uzavretie dohody o urovnaní z 8. júla 2011 uplatnila voči žalovanej v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“), § 444 Občianskeho zákonníka a § 5 a § 6 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov, nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Žalovaná nárok žalobkyne neuznala.

Okresný súd Bratislava II medzitýmnym rozsudkom z 20. marca 2012 č.k. 17 C 144/2011-102 uznal nárok žalobkyne za dôvodný. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že za udalosti vyvolané osobitnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov sa podľa súdnej praxe považujú také skutočnosti, ktoré sú objektívne spôsobilé vyvolať škodu a ktoré súvisia s prevádzkou dopravných prostriedkov (R 20/1975) a konštatoval, že žalovaná správne uviedla, že prevádzkou motorového vozidla je aj príprava k jazde a bezprostredné výkony po ukončení jazdy, ako aj výkony potrebné na udržiavanie vozidla. Za prevádzku teda podľa názoru súdu treba považovať aj otvorenie dverí na motorovom vozidle a poškodenie iného účastníka cestnej premávky. Vyhodnotil, že prevádzka motorového vozidla nie je podmienená tým, že vozidlo musí mať v chode motor. Prevádzateľ nepochybne vždy zodpovedá za škodu, ak bola spôsobená v dôsledku zlyhania alebo nedostatku činnosti organizmu osôb použitých v prevádzke. Za okolnosti majúce svoj pôvod v prevádzke treba považovať okolnosti, ktoré súvisia s organizáciou, riadením a uskutočňovaním prevádzky a sú v príčinnej súvislosti so škodou (R 80/1970), k čomu je možné zaradiť aj otvorenie dverí na vozidle, ako okolnosť, ktorá súvisí s organizáciou, resp. uskutočňovaním prevádzky.

Krajský súd v Bratislave (v poradí prvým) na odvolanie žalovanej uznesením z 30. augusta 2012 sp.zn. 6Co 303/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd bol toho názoru, že za takých okolností, aké boli vykonaným dokazovaním preukázané, nemožno konštatovať, že škoda na zdraví žalobkyne bola spôsobená osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku - motorového vozidla. Toto vozidlo totiž jednak nebolo v prevádzke (motor bol vypnutý) a jednak náraz žalobkyne do otvorených dverí stojaceho vozidla s vypnutým motorom nemožno považovať za škodnú udalosť vyvolanú zvláštnou povahou prevádzky motorového vozidla. Inými slovami, žalobkyňa v prípade, ak nevenovala dostatočnú pozornosť jazde na bicykli, mohla rovnako naraziť do akéhokoľvek predmetu zasahujúceho do jej jazdnej dráhy; nie je teda charakteristickou vlastnosťou motorového vozidla objektívne spôsobilou vyvolať škodu to, že po ukončení jazdy s vozidlom vodič otvorí dvere s úmyslom z vozidla vystúpiť. Odvolací súd dospel k záveru, že vodič vozidla P. U. nezodpovedá za škodu v zmysle § 427 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Za škodu môže zodpovedať vodič v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka v prípade, ak zavinene porušil všeobecnú prevenčnú povinnosť v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka a v príčinnej súvislosti s tým došlo k vzniku škody. Zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka však nie je krytá poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Uzavrel, že žalovanej nevznikla povinnosť nahradiť za P. U. škodu na zdraví žalobkyne v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z.

Okresný súd Bratislava II, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, rozsudkom z 11. decembra 2012, č.k. 17 C 144/2011-145 žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na odôvodnenie zrušovacieho uznesenia odvolacieho súdu a uviedol, že základným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je škodová udalosť vyvolaná osobitnou povahou konkrétneho typu prevádzky dopravných prostriedkov. Osobitná povaha prevádzky je daná charakteristickými vlastnosťami určitého druhu dopravy alebo dopravného prostriedku a ich prejavmi navonok. Vždy musí ísť o škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky, teda určitou okolnosťou, ktorá je vlastná práve prevádzke určitého dopravného prostriedku a ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať vznik škody. Ak nie je škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku, treba posúdiť zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Súd poukázal na judikatúru uvedenú v zrušovacom uznesení odvolacieho súdu, podľa ktorej motorové vozidlo je v prevádzke nielen vtedy keď sa pohybuje, ale i vtedy, keď síce stojí, ale v chode je jeho motor. Prevádzkou motorového vozidla je i príprava na jazdu a bezprostredné výkony po ukončení jazdy, ako aj výkony potrebné na udržiavanie vozidla. Už samo uvedenie motora do chodu patrí k prevádzke motorového vozidla bez ohľadu na to, či sa vozidlo uvedie do pohybu alebo nie, či sa to stalo na ceste, prípadne na inom priestranstve prístupnom verejnosti alebo ešte v garáži a či motor uviedol do chodu sám prevádzkovateľ alebo jeho zamestnanec (R 9/1972). Súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu ďalej konštatoval, že príčina vzniku škody - otvorenie dverí motorového vozidla v čase, keď vozidlo bolo už zaparkované a jeho motor nebol v chode, nepredstavuje špecifikum

povahy prevádzky vozidla. Ak sa žalobkyňa domáhala plnenia voči žalovanej ako poisťovni, nie je táto v konaní vecne pasívne legitimovaná, pretože ku škode na zdraví žalobkyne nedošlo v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla. Škodová udalosť teda nie je krytá poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré bolo povinne zmluvne poistené u žalovanej. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 a § 151 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave (v poradí druhým) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. apríla 2013, sp.zn. 6 Co 222/2013 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatoval jeho správnosť s poukazom na § 219 ods. 2 O.s.p. K odvolacej argumentácii žalobkyne uviedol, že trvá na svojom právnom názore, ktorý vyjadril v odôvodnení zrušujúceho uznesenia z 30. augusta 2012, sp.zn. 6 Co 303/2012, ktorým sa súd prvého stupňa dôsledne riadil. V prípade zodpovednosti za škodu v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka vždy musí ísť o škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky motorových vozidiel, teda určitou okolnosťou, ktorá je vlastná práve prevádzke motorového vozidla a ktorá je objektívne spôsobilá vyvolať škodu. V prejednávanej veci bolo preukázané, že žalobkyňa pri jazde na bicykli narazila do otvorených dverí motorového vozidla, ktoré bolo zaparkované a motor vypnutý. Otvorenie dverí vozidla nie je charakteristickou vlastnosťou prevádzky motorových vozidiel z hľadiska ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka, resp. nie je okolnosťou, ktorá je vlastná prevádzke motorových vozidiel za situácie, keď je vozidlo zaparkované a motor je vypnutý. Motorové vozidlo je v zmysle konštantnej judikatúry v prevádzke nielen vtedy, keď sa pohybuje, ale aj vtedy, keď síce stojí, ale v chode je jeho motor. Táto podmienka v prejednávanej veci nebola splnená, pretože v čase úrazu žalobkyne bol motor vypnutý. Odvolací súd tiež uviedol, že logika argumentácie žalobkyne smeruje k tomu, že podľa nej by zrejme išlo o škodu v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka i v prípade, že by pri jazde na bicykli narazila do nôh vodiča predmetného vozidla v momente jeho vystupovania z neho (veď aj vystupovanie vodiča z vozidla je svojim spôsobom bezprostredným úkonom vodiča po skončení jazdy). Takýto záver je podľa odvolacieho súdu absurdný. Odvolací súd síce súhlasil s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej sú prevádzkou dopravného prostriedku aj bezprostredné úkony po skončení jazdy, avšak tieto obmedzil len na prípade prepravy v hromadnej doprave (R 30/1979, R 35/1980). Podľa odvolacieho súdu je charakteristickou vlastnosťou železničnej a cestnej - autobusovej dopravy je, že cestujúci do dopravného prostriedku nastupujú a vystupujú z neho po skončení jazdy, resp. je to okolnosť, ktorá je vlastná prevádzke týchto dopravných prostriedkov. Žalobkyňa však v čase úrazu nevykonávala žiadne úkony po skončení jazdy predmetného vozidla, pretože v ňom necestovala, keďže jazdila na bicykli, a preto vodič predmetného vozidla za škodu nezodpovedá podľa § 427 Občianskeho zákonníka.

Na dovolanie žalobkyne Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 26.mája 2015 sp.zn. 5 Cdo 267/2013 dovolanie odmietol a žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobkyne nebolo možné vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu žalobkyne podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. apríla 2013 sp.zn. 6 Co 222/2013 a rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 11. decembra 2012 č.k. 17 C 144/2011-145. Poukázal na ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a/, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „PZP“), § 427 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 428 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že spornou sa v konaní stala výlučne pasívna legitimácia žalovanej, ktorá je založená v prípade, že v predmetnej veci došlo k naplneniu všetkých pojmových znakov zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku v zmysle § 427 Občianskeho

zákonníka. Základnou podmienkou zodpovednosti podľa § 427 Občianskeho zákonníka je to, aby išlo o škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky dopravy. V osobitnej povahe prevádzky sa prejavujú typické vlastnosti prevádzky, ktoré spočívajú v jej určitej nebezpečnosti a ktoré sú spôsobilé vyvolať škodu. Prevádzkou sa rozumie aj príprava na jazdu, udržiavanie vozidla v stave spôsobilosti na jazdu a úkony potrebné po skončení jazdy. Aj samo uvedenie motora do chodu patrí k prevádzke bez ohľadu na to, kde sa tak stalo (na vozovke, v garáži, na verejnom prístupnom priestranstve) a či sa tým vozidlo uviedlo do pohybu alebo nie. Ustálená judikatúra vychádza z rozhodnutia R 9/1972, v zmysle tohto rozhodnutia však nie je možné viazať osobitnú povahu prevádzky motorového vozidla striktne len na chod motora. Prevádzka motorového vozidla nie je spravidla reálne možná bez toho, aby vodič do auta nastúpil, resp. aby z neho po odstavení vystúpil. Vypnutie motora samo o sebe nemôže byť tou hraničnou skutočnosťou, ktorá rozlíši škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky, ktorá predpokladá zodpovednosť v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka. Prevádzka vozidla nie je len činnosť, ktorá sa vyčerpáva jazdou, t.j. motorickou silou, ale aj činnosť, ktorá je potrebná na využitie motorickej sily, alebo s jej využitím priamo súvisí, teda okrem prípravy na jazdu a uvedenia motora do chodu je to aj napr. plnenie nádrže, bezprostredné výkony po skončení jazdy, nastupovanie a vystupovanie osôb, nakladanie a vykladanie tovaru. Uvedené okolnosti však treba veľmi dôsledne zvažovať najmä z hľadiska ich miestnych a časových súvislostí. Zaparkovaním vozidla a vypnutím motora samými o sebe preto prevádzka vozidla nekončí, pokiaľ nasledujú ďalšie bezprostredné úkony po skončení jazdy, t.j. v tomto prípade otvorenie dverí, predchádzajúce vystúpeniu vodiča z vozidla. Podmienkou objektívnej zodpovednosti dopravcu a prevádzkovateľa vozidla je, aby škoda bola vyvolaná osobitnou povahou prevádzky (dopravy). Nemusí pritom ísť o škodu spôsobenú priamo jazdou. Podľa § 427 Občianskeho zákonníka sa posudzujú aj škody, ku ktorým došlo pri príprave k jazde. Medzi vznikom škody a prevádzkou vozidla musí byť daná priama príčinná súvislosť. Generálny prokurátor mal za to, že v predmetnom prípade sú splnené všetky podmienky zodpovednosti podľa § 427 Občianskeho zákonníka. Otvorenie dverí vozidla, ako úkon predchádzajúci vystúpeniu z vozidla, nemožno definovať inak ako úkon spojený bezprostredne s ukončením jazdy motorového vozidla a z tohto dôvodu podliehajú škody, ktoré s takýmto úkonom vzniknú, právnomu režimu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Napokon s prevádzkou motorového vozidla spája otváranie dverí a bočných stien vozidla, ako aj vystupovanie z vozidla, tiež platná právna úprava, podľa ktorej otvárať dvere a bočné steny vozidla, ako aj vystupovať z vozidla sa smie len vtedy, ak tým nie je ohrozená bezpečnosť iných účastníkov cestnej premávky, pričom s porušením tejto povinnosti spája zodpovednosť za vznik dopravnej nehody spôsobenú v priamej súvislosti s prevádzkou vozidla (napr. § 23 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách, resp. § 24 ods. 1 zákona č. 8/2009 Z.z. o cestnej premávke). Škodou vyvolanou osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla nie je každá škoda, ktorá vznikne pri preprave v súvislosti s ňou. Na druhej strane však nie je túto škodu možné obmedzovať len na škodu vyvolanú v súvislosti s pohybom dopravného prostriedku alebo na čas, kedy je v činnosti motor vozidla. Osobitná povaha prevádzky nie je charakterizovaná výlučne okolnosťami súvisiacimi s pohybom vozidla, ale aj technickým vybavením a konštrukciou dopravného prostriedku ako celku. Dvere motorového vozidla sú bezpochyby jeho konštrukčnou súčasťou a spôsob ich upevnenia a spôsob otvárania (vyklápania na stranu) sú špecifikom, ktoré je vlastné osobným motorovým vozidlám a vytvárajú preto určitú nebezpečnosť v cestnej premávke s možnosťou spôsobenia škody ich otvorením po skončení samotnej jazdy. Generálny prokurátor sa stotožnil s tvrdením súdu, že žalobkyňa v čase úrazu nevykonávala žiadne úkony po skončení jazdy predmetného vozidla, pretože v ňom necestovala, keďže jazdila na bicykli. Tieto úkony totiž vykonával vodič motorového vozidla. Nesúhlasil však s právnym názorom, že nastupovanie a vystupovanie z dopravného prostriedku je výlučne charakteristickou vlastnosťou železničnej a cestnej - autobusovej dopravy, resp. že je to okolnosť, ktorá je vlastná prevádzke týchto dopravných prostriedkov. V predmetnej veci bol vodič tým, ktorý vykonával úkony po skončení jazdy motorového vozidla a práve týmito úkonmi, ktoré majú svoj základ v osobitnej povahe prevádzky motorového vozidla, spôsobil žalobkyni škodu. Keďže vystupovanie z motorového vozidla pohybom dverí, ktorý spôsobil žalobkyni vážne zranenia, predstavuje špecifikum povahy prevádzky automobilu a svojou osobitosťou zodpovedá práve automobilovej doprave, generálny prokurátor mal za to, že žalobkyni vznikol nárok zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku podľa § 427 Občianskeho zákonníka a žalovaná je s poukazom na § 4 ods. 2 písm. a/, § 15 ods. 1 zákona o PZP v predmetnom konaní pasívne

legitimovanou osobou. Bol toho názoru, že otvorenie dverí vozidla je v tomto konkrétnom prípade vo vzťahu ku škode spôsobenej žalobkyňi charakteristickou vlastnosťou prevádzky motorového vozidla z hľadiska ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka, teda okolnosťou, ktorá je vlastná práve prevádzke motorového vozidla aj za situácie, keď bolo vozidlo zaparkované a motor bol vypnutý. Rozhodnutie súdu pokiaľ aj napriek uvedenému žalobu zamietol, tak spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Z týchto dôvodov generálny prokurátor navrhol, aby mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa boli zrušené a vec vrátená Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie z dôvodu, že rozhodnutia oboch súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobkyňa sa s mimoriadnym dovolaním v celom rozsahu stotožnila a súhlasila so zrušením napadnutých rozhodnutí.

Žalovaná sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

V danom prípade dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O.s.p. výlučne z toho dôvodu, že napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), ktoré videl v tom, že sudy nesprávne interpretovali ustanovenie § 427 Občianskeho zákonníka.

Mimoriadne dovolanie je (mimoriadny) opravný prostriedok, ktorý smeruje proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a vykazuje atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). V konaní o mimoriadnom dovolaní dochádza preto k stretu dvoch základných práv (ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces, jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 Ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy, treba mať v konaní o mimoriadnom dovolaní na zreteli vzájomný vzťah oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (m. m. I. ÚS 252/05 a tiež IV. ÚS 481/2011). Pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní nemožno brať na zreteľ len generálnym prokurátorom namietané porušenie zákona, lebo je potrebné zachovať ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi právom na spravodlivé súdne konanie a ústavným princípom právnej istoty. Právo na spravodlivý súdny proces treba pritom vnímať ako právo, ktoré sa netýka len jedného z účastníkov konania (jednej procesnej strany) a sleduje len jeho práva a oprávnené záujmy; právo na spravodlivý súdny proces sa viaže na občianske súdne konanie ako celok a právne postavenie všetkých jeho účastníkov rovnako.

Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)

vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako

zastreté odvolanie (Sutyazhnik proti Rusku rozsudok z roku 2009). EŠLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj Roseltrans proti Rusku, rozsudok z roku 2005). Vo veci Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010) EŠLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru EŠLP v žiadnom prípade však za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009) alebo Bulgakova proti Rusku (rozsudok z roku 2007)]. Vo veci Cornif proti Rumunsku (rozsudok z roku 2007) dospel k záveru, že v danom prípade sa jednalo o typický prípad existencie dvoch odlišných právnych názorov na ten istý predmet konania, čo v žiadnom prípade neopravňuje zrušenie právoplatného a záväzného rozhodnutia. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

Zároveň EŠLP opakovane dospel - na základe sčasti odlišných úvah - aj k názoru, že k porušeniu čl. 6 Dohovoru dochádza tiež vtedy, ak je právoplatné a záväzné rozhodnutie súdu zrušené v rámci mimoriadneho prieskumu, ktorý presadil taký subjekt odlišný od účastníkov konania, len na úvahe ktorého bolo posúdenie vhodnosti alebo potreby podania mimoriadneho opravného prostriedku iniciujúceho tento mimoriadny prieskum (viď napríklad rozhodnutia EŠLP vo veci Kutepov a Anikeenko proti Rusku z roku 2005 a vo veci Tripon proti Rumunsku z roku 2008). Inštitút veľmi podobný mimoriadnemu dovolaniu upravenému v Občianskom súdnom poriadku bol predmetom skúmania EŠLP vo veci Tripon proti Rumunsku (rozsudok z roku 2008). V tomto rozhodnutí EŠLP konštatoval, že v skúmanom prípade generálny prokurátor nekonal na základe vlastnej iniciatívy, ale konal na základe žiadosti jednej zo strán sporu. EŠLP zásah generálneho prokurátora do takéhoto súkromnoprávneho súdneho konania označil za priťažujúci faktor, pretože, hoci tento štátny úradník konal na základe podnetu účastníka súdneho konania, podanie mimoriadneho dovolania bolo ponechané výlučne na voľnej úvahe generálneho prokurátora. EŠLP v danej veci preto dospel k záveru, že zrušenie dotknutého právoplatného a záväzného rozhodnutia porušilo sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Aj aktuálne rozhodnutia EŠLP z 9. júna 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a.s., PSMA, s.r.o. a COMPCAR, s.r.o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Dovolací súd v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o mimoriadnom dovolaní a ich ústavne konformným výkladom, majúci na pamäti judikatúru EŠLP i judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f O.s.p., kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva - zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel dovolací súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho

súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Dovolací súd opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru EŠLP (podporovanú aktuálnou judikatúrou EŠLP vo vzťahu k Slovenskej republike: COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 25132/13, viď body 68,69, 74 a 78 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015; DRAFT - OVA a.s. proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 72493/10, viď body 76 až 79, 84 a 86 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015; PSMA, spol. s r.o. proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 42533/11, viď body 68 až 71, 78 a 79 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015), z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje práve aj na Stanovisko najvyššieho súdu, v ktorom najvyšší súd konštatuje, že „snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritorneho rozhodnutia vyneseneho v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v príkrom rozpore s ústavnými princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku; majú charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by znamenali odopretie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti aj s podstatným (závažným) porušením práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky. Z toho vyplýva výnimočnosť použitia mimoriadneho opravného prostriedku a jeho aplikácia len vo veciach, v ktorých sa súdne rozhodnutie dostalo do rozporu s oprávnenými záujmami alebo právami účastníkov konania, ďalších osôb, ktoré sú priamo dotknuté obsahom výroku súdneho rozhodnutia, prípadne takými osobami, ktoré mali byť účastníkmi konania, ale z dôvodu pochybenia súdu sa nimi nestali“ (Stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 36/2008). Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že ustanovenie §243e ods. 1 O.s.p. je potrebné vykladať reštriktívne a pod porušením zákona v prípade dôvodu vyjadreného v § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie) je potrebné predovšetkým rozumieť závažné porušenie zákona procesného charakteru, pretože v opačnom prípade by nebola splnená ďalšia podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, a to požiadavka ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Požiadavka presadenia vecnej správnosti a spravodlivosti meritorneho právoplatného rozhodnutia prostredníctvom mimoriadneho dovolania podľa názoru dovolacieho súdu nie je legitímna v prípade, ak generálny prokurátor napriek záveru o rešpektovaní všetkých relevantných procesných pravidiel všeobecným súdom konajúcim o veci samej presadzuje využitím predmetného mimoriadneho opravného prostriedku výlučne svoj odlišný právny názor na hmotno-právne posúdenie právoplatne ukončenej kauzy. Totiž aj v prípade, ak by právny názor generálneho prokurátora rešpektoval kritérium vecnej správnosti pri rozhodovaní v merite veci, „porušenie“ zákona pričítateľné súdom nižšieho stupňa by nemalo charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by neznamenal odoprenie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 Ústavy, pretože absenteje podstatné (závažné) porušenie práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až čl. 50 Ústavy.

Z týchto dôvodov najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako neprípustné (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p., § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dala podnet na mimoriadne dovolanie žalobkyňa. Žalovaná nepodala návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd jej vzhľadom na to nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.